

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กและเยาวชนเป็นอนาคตของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติและประชาคมโลก ที่สำคัญคือ เป็นกลุ่มพลังบุคคลที่สืบสานความอยู่รอดของชาติในสังคมโลก รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยของแต่ละประเทศและองค์กรต่างๆ ทั่วโลก ต่างเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคคลกลุ่มนี้ การพัฒนาส่วนใหญ่จึงมุ่งเน้นไปที่การให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน (กรมวิชาการ, 2545) พ่อแม่ทุกคนจึงคาดหวังให้เด็กได้เจริญเติบโต และได้รับการพัฒนารอบด้านทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพราะการสร้างคนให้มีคุณภาพต้องดำเนินการอย่างถูกต้องเหมาะสมและต่อเนื่องในแต่ละช่วงวัย (กรมสุขภาพจิต, 2547)

โรงเรียน จึงเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาที่มีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งเด็กและเยาวชนจะใช้เวลาส่วนใหญ่ของแต่ละวันเพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในโรงเรียน เด็กและเยาวชนที่มาโรงเรียนต่างมีภูมิหลังที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นการอบรมเลี้ยงดู สุขภาพร่างกาย ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการเรียนรู้ การคิดและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน (จามจุรี จำเมือง, 2547 อ้างถึงใน พูนสวัสดิ์ สุขดี, 2548) โรงเรียนจึงต้องจัดสภาพแวดล้อมให้กับเด็กและเยาวชนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ การมาโรงเรียนของเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งก็เพื่อต้องการมีกลุ่มและสังคม เนื่องจากการเข้ากลุ่มมีความสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชนในวัยนี้ เด็กและเยาวชนจึงต้องการมีเพื่อนเป็นกลุ่ม และพยายามหาวิธีปฏิบัติเพื่อให้เพื่อนรับเข้ารวมกลุ่ม (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2545) แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ในโรงเรียนที่มีส่วนต่อการสร้างความขัดแย้ง ความรุนแรงได้อีกเช่นกัน เช่น การใช้ความรุนแรงกับเพื่อน การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับครู

พฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายเป็นอันตรายต่อบุคคล และทำให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา (สุนีย์ ธีระวิรุฬห์, 2542) และยังมีผลการวิจัยที่พบว่าเด็กก่อนวัยรุ่นและเด็กวัยรุ่นจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงที่สุด (สมพร สุทัศนีย์, 2530) สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ถ้าเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติ เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลายเป็นวัยที่มีความสับสนในการปรับตัว เพราะเป็นวัยที่กำลังจะก้าวเข้าสู่วัยรุ่นจึงมีสภาวะที่ก่อให้เกิดความเครียดทางอารมณ์ และอาจเป็นสาเหตุที่ผลักดันให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งอาจจะเป็นปัญหาหาสังคมต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยของคาเวน และเฟอร์ดินานด์ (1979, อ้างถึงใน ผดุง อารยะวิญญู, 2533) พบว่า เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมากในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวจำนวนมากเริ่มมีพฤติกรรมที่ส่อว่าจะก้าวร้าวมาแล้ว

ตั้งแต่ในระดับชั้นประถมศึกษา และจากผลสำรวจของสวนดุสิตโพล สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ได้สอบถามความคิดเห็นของ นักเรียน ครูอาจารย์และผู้ปกครองในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวนทั้งสิ้น 1,360 ในช่วงระหว่างวันที่ 8-9 มิถุนายน 2546 สรุปว่าสาเหตุที่วันรุ่นก่อความรุนแรง คือ ขาดสติในการยับยั้งชั่งใจ อยู่ในวัยที่มีอารมณ์รุนแรง คิดเป็นร้อยละ 35.01 และมีแนวโน้มที่จะเกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นอีกในอนาคตคิดเป็น ร้อยละ 59.22 (ความรุนแรงของวัยรุ่นในปัจจุบัน[ออนไลน์] 2546, ค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2549) ด้วยเหตุนี้ การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว ควรกระทำตั้งแต่บุคคลอยู่ในวัยเด็กหรือในวัยประถมศึกษาเพราะเด็กในวัยประถมศึกษานั้นสามารถเรียนรู้และจดจำได้ดี อีกทั้งประสบการณ์ในวัยประถมศึกษาจะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต (สัมฤทธิ์ แก้วพูลศรี, 2534)

จากการสำรวจและศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนของไทยพบว่าแต่ละสถานศึกษามีการใช้วิธีการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นกับวัตถุประสงค์และความพร้อมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ส่วนใหญ่จะเน้นการจัดกิจกรรมที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางผสมผสานกันเพื่อเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เน้นการจัดประสบการณ์ที่มีเป้าหมายโดยจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง (ช่อลัดดา ขวัญเมือง, 2541) ดังนั้นกิจกรรมกลุ่มจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน โดยกิจกรรมกลุ่มจะแตกต่างจากการสอนปกติตรงที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากกลุ่มหรือประสบการณ์ในสถานการณ์จริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งทางกาย ทางอารมณ์ ทางสังคม และทางสติปัญญา กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เกิดการพัฒนาตนเอง สนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล เช่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความปลอดภัย การยอมรับของกลุ่ม สร้างพัฒนาการทางด้านสังคม อารมณ์ เมื่อบุคคลเข้ากลุ่มจะเรียนรู้การปฏิบัติตัวในสังคม รู้จักควบคุมอารมณ์ในการแสดงออก เพราะได้ประสบการณ์จากสมาชิก การพัฒนาบุคลิกภาพ และลักษณะของตนเองให้ดีขึ้นสิ่งเหล่านี้เกิดจากกิจกรรมกลุ่ม แทบทั้งสิ้น (กรมสุขภาพจิต, 2539)

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่ดีในการเสริมสร้างให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และได้มีผู้นำกิจกรรมกลุ่มมาใช้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รวมทั้งลดพฤติกรรมและคุณลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น งานวิจัยของ ศราวุฒิ ชันยา (2541) ที่ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรัทธาธิดาเพชรรังสรรค์ จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มหลังการทดลองมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิราณี พงษ์ (2543) ที่ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มปรับพฤติกรรม มีแนวโน้มพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงจากระยะก่อนการทดลอง

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาให้บุคคลเกิดการพัฒนา เพราะการใช้กิจกรรมกลุ่มจะทำให้สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมมือกระทำกิจกรรมโดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกมีความร่วมมือมีความรับผิดชอบตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ปรับปรุงบุคลิกภาพตามความต้องการได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งในวัยประถมศึกษาตอนปลายเป็นวัยที่เริ่มจะมีการปรับตัวเข้าสู่วัยรุ่นมีการเรียนรู้และจดจำได้ดี เพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีและเป็นแนวทางให้เด็กนักเรียนมีวิธีการที่ถูกต้องในการดำรงชีวิตให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

2. คำถามในการวิจัย

การใช้กิจกรรมกลุ่มจะสามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้หรือไม่

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการทดลอง

4. สมมติฐานการวิจัย

หลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าว นักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงต่ำกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชาย-หญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 256 คน

5.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ห้อง ป.6/4 จำนวน 11 คน ของห้องเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมก้าวร้าวสูง

5.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

5.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าว

5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คะแนนพฤติกรรมก้าวร้าว

5.4 ระยะเวลาในการวิจัย การจัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นการจัดโปรแกรมต่อเนื่องติดต่อกัน 2 วัน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่อยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวสูง

6.2 พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จะแสดงออกในรูปของคำพูด และการกระทำที่รุนแรง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตราย บาดเจ็บ หรือเกิดความเสียหายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยแสดงออก 2 ด้าน

6.2.1 พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย ได้แก่ การทำร้ายผู้อื่น และทำลายสิ่งของ

6.2.2 พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา ได้แก่ คำพูดและน้ำเสียงที่แสดงการประชดประชัน เหน็บแนม เสียดสี นินทา ว่าร้าย ใส่ความ และดูต่ำ

6.3 กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การรวมกลุ่มกันกระทำกิจกรรมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย วาจา และให้สมาชิกกลุ่มเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางกาย วาจา ในทางที่ดีขึ้น โดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในการจัดกิจกรรมกลุ่มแต่ละครั้งประกอบด้วยกระบวนการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม และ ขั้นสรุป ใช้เทคนิค การอภิปรายกลุ่ม กลุ่มย่อย บทบาทสมมติ และกรณีศึกษา

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมีพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย วาจา ลดลง

7.2 เป็นแนวทางให้บุคลากร เจ้าหน้าที่ ครู ในสถานศึกษาได้นำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญห พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน